

СТАНОВЛЕННЯ ІНСТИТУТУ АВТОРИЗОВАНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАТОРІВ В УКРАЇНІ

Відповідно до статті 84 спільної угоди між Україною, з одного боку, та ЄС, Європейським співтовариством з атомної енергії та його державами-членами, митне законодавство України має поступово наближатися до митного законодавства Європейського Союзу [2]. Одним із етапів адаптації є запровадження в Україні інституту Авторизованого економічного оператора (далі – АЕО), подібного до тих, що діють в Європейському Союзі. Це дозволить Україні та іншим країнам досягти угоди про взаємне визнання АЕО. Українські АЕО отримують значні переваги при митному оформленні.

АЕО підтверджує високий рівень довіри митниці до комерційних структур і дає їм можливість користуватися перевагами та особливими спрощеннями митного оформлення. Незважаючи на те, що закон не вимагає отримання статусу АЕО, він рекомендований комерційним підприємствам, оскільки надає багато переваг при роботі з митницею.

Відповідно до ст. 12 Митного кодексу України, підприємство-резидент, що виконує будь-яку роль в міжнародному ланцюзі постачання товарів (виробник, експортер, імпортер, митний представник, перевізник, експедитор, утримувач складу) та отримало авторизацію відповідно до вимог Митного кодексу України, набуває статус авторизованого економічного оператора (АЕО) [1].

Проекти АЕО реалізовано у 84 країнах, на стадії активної реалізації перебувають ще 19. Крім того, по всьому світу укладено 74 угоди про взаємне визнання АЕО. За даними Європейського Союзу, понад 80% митного оформлення здійснюють компанії, уповноважені АЕО. Основний документ, що відображає хід реалізації світового проекту АЕО - Компендіум, виданий Всесвітньою митною організацією [5].

Залежно від ролі компанії в міжнародному ланцюгу поставок, компанія може вибрати один або обидва з наступних двох видів авторизації:

АЕО-С, спрямований на надання «Спрощень».

АЕО-Б, що підтверджує рівень «Безпеки та надійності підприємства».

Варто зазначити, що подібна типізація використовується і іншими країнами. Наприклад, у Великобританії існують Customs Simplifications AEO Certificate та Security and Safety AEO Certificate [5].

З урахуванням типу авторизації АЕО може надати підприємству такі вигоди:

- (1) спрощення декларування;
- (2) економія часу і коштів за рахунок:
 - a. більш швидкого переміщення товарів через митний кордон, використовуючи, зокрема, спеціальні смуги;
 - b. більш швидкого процесу митного оформлення внаслідок наприклад, першочергового проходження митних формальностей;
 - c. зниження ступеню ризику;
 - d. не заїзду на термінал;
- (3) право самостійно накладати пломби на транспортні засоби.

Авторизація АЕО-С надає право застосовувати такі спеціальні спрощення та переваги:

1. загальна фінансова гарантія;
2. самостійне накладення пломб спеціального типу;
3. процедура спрощеного декларування;
4. процедура випуску за місцезнаходженням;
5. виконання митних формальностей щодо товарів, транспортних засобів комерційного призначення в першочерговому порядку;
6. зниження автоматизованою системою митного оформлення ступеня ризику для визначення переліку митних формальностей під час здійснення митного оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення;
7. використання спеціально визначеної (за наявності) смуги руху в пункті пропуску через державний кордон України для переміщення автомобільних транспортних засобів комерційного призначення;
8. використання національного логотипа АЕО.

Авторизація АЕО-Б надає право застосовувати такі спеціальні спрощення та переваги:

1. самостійне накладення пломб спеціального типу;
2. отримання повідомлення митного органу про те, що відповідні товари і транспортні засоби комерційного призначення на основі результатів аналізу ризиків за загальною декларацією прибуття обрано для проведення митного огляду в пункті пропуску (пункті контролю) через

державний кордон України до моменту їх переміщення через митний кордон України;

3. виконання митних формальностей щодо товарів, транспортних засобів комерційного призначення в першочерговому порядку;
4. зниження автоматизованою системою митного оформлення ступеня ризику для визначення переліку митних формальностей під час здійснення митного оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення;
5. використання спеціально визначеної (за наявності) смуги руху в пункті пропуску через державний кордон України для переміщення автомобільних транспортних засобів комерційного призначення;
6. використання національного логотипа АЕО.

Статус АЕО надається Державною митною службою України.

Відповідно до ст. 6-2 Перехідних положень Митного Кодексу України із змінами внесеними Законом № 141 від 02.10.2019 [3], упродовж першого року після початку дії закону Держмитслужба може розглядати одночасно не більше 10 заяв підприємств для отримання статусу АЕО, а упродовж другого та третього - не більше 20 та 30 відповідно. Крім того протягом першого-третього років Держмитслужба приймає до розгляду заяви про надання авторизації АЕО-С лише від підприємств, що є одночасно виробниками та експортерами (імпортерами).

Термін проведення оцінки підприємства критеріям АЕО для отримання відповідної авторизації на такий перехідний період (до листопада 2022) - 150 днів (з можливістю продовження за певних умов).

Для того, щоб отримати авторизацію АЕО, необхідно подати до Держмитслужби заяву про надання авторизації АЕО та анкету самооцінки.

Отримання статусу АЕО це тривалий процес. Загалом, максимальний час для оцінки відповідності компанії стандартам АЕО становить 150 днів: початковий розгляд заявки — не більше 30 днів, а оцінка відповідності стандартам АЕО — не більше 120 днів (це може бути продовжено за певних умов). Протягом перехідного періоду (до листопада 2022 року) встановлений термін, 30 днів для попереднього розгляду та 120 днів для оцінки. Отримання дозволу УЕО підтверджується наказом Держмитслужби.

Постановою Кабінету Міністрів України від 29.07.2020 р. № 665 «Про деякі питання функціонування авторизованих економічних операторів» [4] затверджено:

1. форму заяви підприємства про надання авторизації АЕО;

2. форму анкети самооцінки підприємства;
3. порядок проведення митними органами оцінки (повторної оцінки) відповідності підприємства критеріям АЕО;
4. порядок підтвердження кваліфікації працівника підприємства, відповідального за митні питання;
5. нормативні значення розрахункових показників (коефіцієнтів) платоспроможності (фінансової стійкості) та ліквідності підприємства за даними річної (проміжної) фінансової звітності;
6. форму звіту про результати оцінки (повторної оцінки) дотримання підприємством умов відповідності критерію АЕО;
7. форму висновку про відповідність (невідповідність) підприємства критеріям АЕО;
8. форму плану здійснення заходів з моніторингу відповідності підприємства критеріям авторизованого економічного оператора;
9. порядок планування та проведення митними органами моніторингу відповідності підприємства критеріям авторизованого економічного оператора.

18 березня 2021 року Держмитслужба, за результатами проведення оцінки відповідності, прийняла рішення про надання першому підприємству авторизації АЕО. Ним стало публічне акціонерне товариство «Джей Ті Інтернешнл Україна» (м. Кременчук).

Список використаних джерел:

1. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. № 4495 // Відомості Верховної Ради України. 2012. № 44-48. Ст. 552.
2. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 21.03.2014 р. // Офіційний вісник України. 2014. № 75. Ст. 2125.
3. Про внесення змін до Митного кодексу України щодо деяких питань функціонування авторизованих економічних операторів. Закон України від 02.10.2019 р. № 141 // Відомості Верховної Ради України. 2019. № 49. Ст. 328.
4. Про деякі питання функціонування авторизованих економічних операторів. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.07.2020 р. № 665 // Офіційний вісник України. 2020. № 63. Ст. 2044.
5. Compendium of authorized economic operator programmes. URL:<http://www.wcoomd.org/>

</media/wco/public/global/pdf/topics/facilitation/instruments-and-tools/tools/safe-package/aeo-compendium.pdf>